

Konto SV" elnevezésű számlájára. Ennek folytán a Bücherkonto-II-re való lefizetésnél a csehszlovák vevőnek meg kell jelölnie azt a magyar megbízott pénzintézetet, amelynek „Gebundenes Konto-SV" elnevezésű számlájára kívánja az export ellenérték felét átutaltatni

Dr. P—ő.

A magánalkalmazottak munkaviszonyainak szabályozásáról szóló törvényjavaslathoz.

Évek óta a parlamenti államforma dicséretitől hangzik az ország. E mellett meg tudjuk érteni, hogy az 1922: XXVI. t.-c. büntető rendelkezései a pénzügyminiszter vagy a miniszterium által felállított tilalmak megszegőit büntetik. Meg tudjuk érteni az 1931: XXVI. t.-c. azt a rendelkezését is, hogy a miniszterium mindaddig, amíg azt a gazdasági és hitelélet rendjének megóvása szükségessé teszi, e célok érdekében rendelettel magánjogi és eljárási, úgyszintén a törvényhozás hatáskörébe tartozó egyéb rendelkezéseket is tehet. Meg tudjuk érteni, helyesnek és szükségesnek tartjuk, hogy nagy, külföldi viszonylatok szempontjából is nagyjelentőségű állami érdekek védelmére szolgáló rendelkezések ne a nyilvánosság és a személyi kérdések forgatagában tárgyalassanak és indokoltassanak, noha ezek a rendelkezések a mai ember összes életviszonyait többékevésbé közvetlenül, de minden körülmények között súlyosan érintheti.

Nehéz azonban megérteni azt, hogy a munkaviszonyok egyes kérdéseinek szabályozása miért történik kerettörvénynek nevezett felhatalmazási törvénnyel. Valuta és pénzügyekben értem, hogy sokszor sürgős intézkedésre van szükség, ha a nemzetközi pénzügyi helyzet egy-egy villanására már meg kell nyilatkoznia az állam önvédelmi akaratának, a munkaviszony egyes kérdéseinek szabályozása azonban nem olyan természetű, hogy hirtelen rendelkezéseket tenne szükségessé és sikere nem titkos megbeszélése eredményétől függ, hanem egyenesen megkívánja a nyilvánosságot.

A javaslat általában az üzletek, üzemek, vállalatok, ipari foglalkozások munkaviszonyait kívánja rendezni. A munkaidőt, a legkisebb munkabért és az évenkénti fizetéses szabadságot vonja szabályozása körébe úgy magánjogi, mint büntetőjogi szempontból.

E 19 szakaszból álló tervezet szerint az illetékes miniszter rendeletben állapítja meg a személyzet napi 8 óránál és heti 48, tisztviselőknél pedig heti 44 óránál hosszabban megengedett munkaidő alóli kivételeket; a munkaközi szünet kötelező tartamát; a túlóra díjának legalább 25 %-kal nagyobb mértékű díjazását; hogy a legkisebb munkabérek mely termelési vagy fog-

lalkozási ágra illetőleg az egyes termelési ágak vagy foglalkozások mely részére, milyen területen kell megállapítani; a legkisebb munkabérek megállapítása céljára megfelelő szervezetet létesíthet és annak eljárását szabályozhatja; a legkisebb munkabért megállapító határozatot hatályon kívül helyezheti; rendeletben állapíthatja meg továbbá a szolgálati idő kiszámítását a szabadság szempontjából és a szabadságidő díjazását; kiterjesztheti az 1910/1920. M. E. sz. rendelet hatályát nem tisztviselőkre és nem kereskedősegekre; megállapíthatja azokat a szabályokat, amelyek szükségések abból a célból, hogy a törvény végrehajtásának ellenőrzése megkönnyíttessék, végül pedig az illetékes miniszterek határozzák meg a törvény hatályba lépésének idejét és gondoskodnak a törvény végrehajtásáról.

Mindez azt jelenti, hogy a törvény a maga teljességében csak hosszú idők múlva fog hatályba lépni, akkor, mikor az illetékes miniszterek a kiadandó rendeletekkel elkészültek. Mászóval a joganyag nincs megfelelően előkészítve; a törvény részletes előmunkálatai (adatgyűjtés, érdeklépviseletek meghallgatása, az egyes ipari ágak munkaviszonyainak a törvény szempontjából való lerögzítése stb.) annak kihirdetése után fognak végbemenni. Önkéntelenül felmerül az a kérdés, nem volna-e helyesebb egy szép, minden ízében kidolgozott, egységes kodex-tervezettel a nyilvánosság elé lépni?

Ilyen fontos kérdésekben szabad-e a politikumnak ilyen nagy engedményeket tenni? Nem a pillanatnyi megnyugtató hatás fontos, hanem a határozott, céltudatos szabályozás.

De ha már így történt, kik azok az illetékes miniszterek, akik a fentebb vázolt rendelettömeget kiadják? Nem lenne-e helyesebb a rendszerezés okából, de azért is, mert elég súlyos anyagi kérdésekről van szó, ha a megfelelő rendelkezéseket a minisztérium adná ki egyetlen egységes rendeletben? Aki nem próbálta, nem tudja, hogy mit jelent az, évtizedek rendeletterméséből az „illetékes” miniszterek rendeleteit és pótrendeleteit kibányászni. Ha már az ügyvédi munka megkönnyítését a javaslat nem tartja feladatának, gondolnia kellene a bíróság munkájára is. Hiszen a javaslat is előre látja, hogy ezek a kérdések a munkaügyi bíróságnak sok munkát fognak adni. E mellett azonban nem veszi figyelembe, hogy a perrendi novella előadói tervezete szerint a szolgálati viszonyból származó perek értékre való tekintettel a járásbíróság vagy a törvényszék hatáskörébe tartoznának. Már pedig a törvényszéken előreláthatólag nem fog munkaügyi szakbíróság működni, tehát a bíró az eléje kerülő per elbírálása előtt kénytelen lesz a vonatkozó rendeleteket felkutatni, ami előreláthatólag időt rabló feladat lesz.

Perekről jut eszembe, hogy a felperes „fontosabb teendőikkel megbízott alkalmazott” mivoltának megállapítása milyen

hihetetlen energiapocsékolást jelent úgy a felekre, mint képviselőikre, de a bíróra és a tanukra (vezérigazgató, igazgató, osztályfőnökök, kartársak kihallgatása, az üzleti könyvek, levelezés felmutatása, annak megállapítása iránt, hogy azok felperes kezeirásától származnak-e stb.) nézve is. Mindez el lenne kerülhető, ha a „fontosabb teendőkkel megbízott alkalmazott” kifejezés helyett az 1910/1920. M. E. sz. rendelet a fizetés mérve alapján tenne különbséget a felmondás időtartama tekintetében. Ilyen vihargó a javaslat 2. §-ában előforduló „vezető állás” kifejezés is. Nem lenne-e helyesebb ezt a kérdést az 1929. évi L. t.-c. 4. §-ának módján megoldani?

Nem kívánok a javaslat anyagjogi részébe behatolni, de a legkisebb munkabérek hivatalos megállapításával és a bérmegállapító szervezetekkel kapcsolatban kollektív munkaszerződésekre gondolok. Ezek ma már csak Franciaországban virulnak.

A tervezet szerint megállapítható az olyan ipari munka teljesítéséért járó díj legkisebb mértéke is, amelynek elvégzésére az iparos iparossal (kereskedővel) szemben vállalkozói szerződéssel kötelezte magát. E helyütt nem szabad figyelmen kívül hagyni azt, hogy a K. T. 259. §-a értelmében az iparos kereskedő lehet, az 1932: VI. t.-c. 11. §-a szerint pedig az uzsoratórvény rendelkezései nem alkalmazhatók olyan ügyletre, amit bejegyzett kereskedő mint hitelnyerő köt, a kizsákmányoló ügyletre vonatkozó rendelkezések pedig nem alkalmazhatók bejegyzett kereskedőknek kölcsönös kereskedelmi ügyleteire. Megeshetnék tehát, hogy míg az iparos egyfelől (munka-) uzsora címén nem léphet fel üzletfelével szemben, addig a tervezet 10. §-a alapján követelheti a valóban fizetett és a törvény alapján megállapított legkisebb munkabér közötti különbözet megfizetését, sőt a 14. §. értelmében semmis minden olyan megállapodás, amellyel a törvényben biztosított e jogáról lemond.

Ezzel kapcsolatban érdekes, hogy míg az alkalmazott az 1910/1920. M. E. számú rendeletben szabályozott felmondási időről és végkielégítésről a szolgálati szerződésben nem mondhat ugyan le, de a szolgálati viszony fennállása közben vagy ennek megszűnte után lemondásának nincs akadálya, addig a tervezetben foglalt jogról való lemondás minden körülmények között semmis. Ezeknek az összefüggéseknek elhanyagolása megint csak arra mutat, hogy a Tervezetnek még sok mindenféle kérdést kellene vizsgálat tárgyává tennie.

A tervezetnek az 1910/1920. M. E. számú rendelettel való összevetése során egész különösnek tűnnek a rendelethez függesztett büntető rendelkezések. Hogyan is lenne az, ha annak a vitának a végén, hogy vajjon a munkaadó az alkalmazottat jogosan bocsátotta el rögtöni hatállyal vagy nem, a bíró az iratokat áttenné a kir. ügyészséghez? A válságrendeletek befe-

jezéseképen már hozzászoktunk a büntető rendelkezésekhez, mert hiszen a közérdek megsértéséről van szó. De vajjon a szabadságra nem engedett munkás boldogabb lesz-e, ha a munkaadóját 50 P-re büntetjük? Magánjogi viszonyokról lévén szó, nem örülne-e jobban az a munkás annak, ha elmaradt szabadsága fejében kártérítés fejében ő kapná meg az 50 pengőt? Valahogy egész furcsán bonyolítottak össze itt a fogalmak.

Első pillantásra okosnak és szociálisnak látszik a tervezet elgondolása, de hogy igazán ez lesz-e, azt tulajdonképp csak a kivitelből állapíthatjuk meg.

Milyen megelégedettek lehetnek a mezőgazdasági stb. munkások, a közszolgálati alkalmazottak és a közforgalmi közlekedési vállalatok alkalmazottai „beleértve a korlátozott közforgalomra berendezett saját használatu vasutakat is”, — az ő jogviszonyaikat nem kell rendezni.

(—rs—)

Szemlélődés.

Magyarország „*vir doctus*”-pénzügyminisztere a költségvetési és megajánlási viták során tartott felszólalásaiban mesteri szakszerűséggel nyilatkozott szinte minden, a közvéleményt érdeklő pénzügyi kérdésben. E nyilatkozatok sorában az anyagi adójog és adóeljárás reformja tekintetében tett kijelentések nemcsak a közvetlenül érintett gazdasági körök érdeklődésére számíthatnak, de fel kellett azokra figyelnie a jogászvilág gazdasági és pénzügyi jogi szárnyának is.

A felszólalások és az azokban felölelt tárgyak gazdagsága mellett szembeötlő egy oly kérdés taglalásának hiánya, mely pedig nézetünk szerint több szempontból is felette időszerű: az általános adó- és illetékamnesztia kérdéseé.

1. A rockefelleri gazdasági — vagy még találójában: gazdasági — politika alapvető elve — mint élete munkájának bírálói egybehangzóan megállapítják, — a ma népszerű kínálatcsökkentési irányzattal szemben: a szükségletek fokozása, a kereslet-növelés. Daladier francia miniszter a népfront-kormány működésének évfordulója alkalmából Saint-Gaudensban tartott összefoglaló beszédében azt nyilvánította ki, hogy Franciaország felvirágzásának kulcsa: „a termelésnek és nyereségnek fokozása”. A magyar pénzügyintézetek tatai országos gyűlése dr. Görög javaslatára határozatilag kimondotta, hogy a tőkeképződés ütemének gyorsítása, a tőkegyűjtés jelentőségét elismerő közszellem kiépítése elsőrendűen kívánatos. A pénzügyminiszter is a képviselőházban 1937. június 2-án tartott nagy beszédében hitvallásszerűen úgy szólott, hogy „a tőkét nem akarjuk megfosztani attól a lehetőségétől, hogy dolgozzék, — a tőkét igenis szaporítani akarjuk”. „Szeretném (a társulati adó) kérdését... praktikus